

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja a poštuno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrate, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ptuj in okolica.

Slovenci se sicer gibljemo in potegujemo za svoje pravice, vendar smo vse premalo dosledni in vstrajni v svojem delovanju, od katerega je odvisna sreča in blaginja našega ljudstva. Od tod prihaja, da v nekaterih krajih napredujemo, v nekaterih pa vidno nazadujemo, dočim si tujci in domači odpadniki pridobivajo vedno več tal. Tako nekako je tudi v Ptujju ter v njegovi okolici.

Mesto Ptuj je prě nemško mesto, ali kakor je lani rekel zagrizeni Aleman ravnatelj Tschane pri učiteljskem zborovanju, nemška trdnjava in ptujška tla so nemška tla. Vendar tudi Slovenci bivajo v Ptujju in sicer v velikem številu. Ako človek natančneje preuči ptujško prebivalstvo gledé na narodnost, najde le malo pravih Nemcev; Ptuj je namreč pravo posilinemško gnezdo, kakoršna so skoro vsa južnoštajarska mesta. Tu vam tvorijo nemški element posilinemski starejšega in novejšega kroja. Da jih je slovenska mati rodila, pričajo najjasneje njih slovenska imena, ki s svojimi nemškimi »punčuhi« vsakemu zvestemu Slovincu že od daleč pravijo, da so njih nosilci izdajalci slovenskega rodú in jezika.

Takšni ljudje gospodujejo v Ptujju; a mesto se jim ne zadostuje, še v okolico trosijo svoje pogubne nauke. Sicer so se občine v sosesčini mesta na levem obrežju Drave že osvobodile več ali manj njihovega jarma, ali tem oblastnejše postopajo verni pristaši ptujskih lažinmemcev na Bregu. Tako pa se ni čuditi, da je brežka občina všolana v Ptuj, da-si spada v hajdinsko župnijo. Obžalovanja vredni so brežki Slovenci, ki morajo svojo deco pošiljati v ptujško nemško šolo, kjer se ji mesto maternega jezika vbija nemščina v glavo. Ali sami so si krivi, ker se pusté voditi od teh za blagor Slovencev toli (?) vnetih glavačev. Sploh pa še je marsikak Slovenec v okolici tako zaslepljen, da misli, da je dosti boljše in koristnejše, ako da otroka v nemško šolo, kjer se le nemški podučuje, kakor pa v slovensko, kjer se lahko poleg maternega jezika nauči tudi toliko nemščine, kolikor je potrebuje. Da bi že vendar ljudje enkrat to sprevideli!

Tudi na Hajdinju ni, ako se ne motimo, vse v redu v narodnem oziru. Posebno pa se odlikuje s svojim nemštvom Sv. Vid niže Ptujja, kjer zapovedujejo veliki Nemci Schoschteritsch, Illofschegg, Krainz in dr., ki so menda vsi pribežali iz tevtoburškega hrastja. Še marsikje druge je dosti enakih polunemcev. V teh krajih pa tudi ni nobenega slovenskega društva, kakor ga tudi v celih Halozah ni. Seveda potem takem ljudje niso ravno preveč zavedni. — Nedavno ustanovila se je v Ptujju ženska podružnica zloglasne »Südmarke« poleg obstoječih moskih podružnic »Südmarke« in »Schulvereina«. Kako

naj bi Slovenci še dalje dremali pri toliki delavnosti in požrtvovalnosti nasprotne stranke? Gotovo se je tudi v tem mestu in okolici nekaj rodoljubnih gospá in gospodičen, v katerih srcih še krepko tli iskra goreče ljubezni do slovenske domovine. Zato se naj osnuje, prej ko mogoče, tudi na Ptujju ženska podružnica sv. Cirila in Metoda, kakoršna že obstoji v Ormožu ter se snuje v Mariboru. Bodi ustanovitev ženske podružnice naše toli važne šolske družbe začetek nove dobe narodne zavesti in navdušenosti do narodnega dela po geslu: vse za vero, dom, cesarja! Bog in sreča junaška!

Gimnazija v Celju.

(Govor poslanca Mih. Vošnjaka v drž. zboru dne 6. aprila 1894.)

(Dalje.)

In res, resolucije so bile tedaj brez uspeha. Pa mi smo od leta do leta pri proračunski razpravi označili svoje stališče in tako smo prišli do 1889 leta, katerega leta so se vendar le osnovala dvojezične paralelke v Mariboru na nižji gimnaziji. In zakaj v Mariboru, gospoda moja? Veliko bolj naravno in važno bi bilo, da so se osnovala v Celju. Jaz ne vem, ali hudobni jeziki so govorili, da so se paralelke osnovala v Mariboru, da se pokaže, da ne vspevajo.

Dogodki pa kažejo, da so se te paralelke v Mariboru dobro obnesle. Jeseni so prestopili učenci iz četrtega razreda slovenskih paralelek v petega popolnoma nemškega, in kakor se sliši, je uspeh izvrsten, kajti bilo je pet odličnjakov mej tistimi, ki so prišli iz slovenskih paralelek v čisto nemški peti razred velike gimnaje. To je nas nagibalo, da smo vlado opomnili, kaj je prejšnji učni minister obljubil, da se začno ustanovljati paralelke v Celju, ako se v Mariboru dobro obnesó. Uspeh je izvrsten in minolo jesen bi se bile morale dotične paralelke v Celju osnovati.

To se pa ni zgodilo, zato smo pa vlado na to opomnili, ker smo bili prepričani, da zahtevanje takih paralelek v Celju bi ne nasprotovalo načelom koalicije. Profesor Šuklje je že opozoril, kako drugače razumevajo odložitev političnih narodnih vprašanj na levi strani, h kateri pa ne spada gospod Foregger, ker sploh ni znano, kam spada.

Osnova slovenskih paralelek že zaradi tega ne nasprotuje načelom koalicije, ker sploh to ni nobeno »veliko« politično ali narodno vprašanje. Vse kaj družega je bilo, ko je včeraj predgovornik s Tridenskega omenil odločitev južne Tirolske, ker je veliko politično vprašanje. Veliko politično vprašanje pomenja češko državno pravo. Veliko politično vprašanje ki bila ...

južnoslovansko vprašanje, ali vsaj zjedinjenje vseh slovenskih pokrajin v jeden upraven okoliš. To bi bila velika politična vprašanja, katerih se koalicija ne sme dotikati.

Samo zaradi teh borih dvojezičnih paralel na nižji gimnaziji v Celju se napravlja toliko krika. Seveda je list g. dr. Foreggerja, »Deutsche Wacht«, v Celju — mimogredé bodi omenjeno, da se govori, da je list lastnina dr. Foreggerja — že pred leti imenoval mesto Celje »goreč grm«, v katerega jedru je skrito nemštvo, kateremu gorečemu grmu se ne sme od nobene strani preveč približati! Če se, gospôda moja, iz Gradca peljete v Ljubljano, vidite včeraj in danes tolikrat imenovano mesto Celje, katerega prebivalstvo se je zadnjih deset let pomnožilo za 600 do 700 duš, kakor je sam včeraj povedal g. Foregger. Pa če tudi je res, da se je število prebivalstva pomnožilo s kakih 5400 na 6200, imamo vendar le še mestece kakimi 6000 prebivalci in mari naj to mestece vlada vso notranjo politiko avstrijsko? Kaka predrznost!

Mestece Celje, katerega zastopnik je dr. Foregger — jaz ga izrečno označujem za zastopnika celjskega mesta, ker to odločuje v okraju, v katerem je voljen — pri volitvah ovladujejo uradniki. Torej s pomočjo uradnikov je on tudi pri poslednjih volitvah prišel v to visoko zbornico. Zato mi je nerazumljivo, kako je on mogel navajati, ko je govoril o zatiranju nemštva na Spodnjem Štajarskem, zlasti v Celju, da so se pod prejšnjo vlado poslovenili uradi. Jaz bi s svoje strani izrekel prepričanje, da niti sedanja vlada prav ne izbira pri nameščanju uradnikov. Tu so ravno posebne razmere, o katerih se je večkrat tukaj govorilo in o katerih danes nečem dalje govoriti. Ostanimo pri gimnaziji v Celju. Jas sem tamošnje razmeré že nekoliko naslikal. Dovolite mi, da še pristavim nekaj statističnega gradiva, da bode videli, koliko je opravičena nemška gimnazija v Celju in če je naša zahteva opravičena. Jaz sem pobral podatke o številu učencev iz letnih poročil od leta 1890 do sedaj. Omenil sem že, da so v Celju že v resnici paralelke. Prvi in drugi razred sta tako prenapolnjena, da se vselej morata razdeliti v dva oddelka. Samo da se v Celju ne ozirajo na načelo, da bi se pri razdeljevanju učencev ozirali na narodnost, temveč učence razdelé kar po abecedi. Leta 1890/91 je na spodnji gimnaziji v Celju bilo 81 nemških in 108 slovenskih učencev. Leta 1891/92 je bilo 81 nemških in 110 slovenskih, in letos je pa 74 nemških in 131 slovenskih učencev.

Taki so učenci v Celju po uradnih izkazih, oziroma letnih poročilih. In kakšen je tako imenovani pripravljalni razred? To je naprava, ki nas vedno sili, da zahtevamo, da se preosnuje gimnazija v Celju. Omenil sem že, da je preosnova gimnazije v Celju že od leta 1880 na dnevnem redu vis. zbornice. S tem letom se je začelo neko gibanje v kmetskih občinah na Spodnjem Štajarskem, da se namreč mora poduk v ljudskih šolah vravnati po pedagogičnih načelih. Slovensko prebivalstvo se je poprijelo načela, katero so nemški pedagogi postavili in se ga tudi držé, da mora biti materni jezik podučni jezik na ljudskih šolah. Slovenci zahtevajo, da se to načelo porablja tudi v slovenskih ljudskih šolah. Za to opravičeno zahtevanje se s prva učna uprava ni brigala. Hvala Bogu imamo za take stvari višja sodišča na Dunaju in upravno sodišče je odločilo v korist pritožujočih se občin, da mora biti v teh slovensčina učni jezik. Učni vspehi bili so čudovito boljši, ko se je vpeljal tak poduk. Posledica temu je bila, da nemški šolski poduk v ljudskih šolah mimo poprej ni trpel, da je pa ljudstvo naučilo se, se bolj ceniti materinščino, kakor jo je cenilo poprej. (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Kapela sv. družine v Majšperski fari.

Kakor druga leta na god sv. Marka, bila je tudi letos procesija Majšperska k podružnici sv. Bolfanka. Tokrat je bilo nenavadno veliko ljudij, ker je že bilo v nedeljo oznanjeno, da se boe po sv. opravilu blagoslovila novo postavljena kapela na čast sveti družini. Kapelo je dal pobožni posestnik Miha Mesarič iz svojega žepa iz samega sekanega kamena na svojem posestvu postaviti.

Po sv. maši in pridigi so neutrudljivi č. g. provizor v cerkvi blagoslovili res prav okusno izdelane podobe, in potem se je dolga procesija začela pomikati proti blizu pol ure oddaljenemu posestniku kapele. Podobe Jezusa in sv. Jožefa nesli so šolarski fantje, Marijino pa deklica z večjim številom belo oblečenih in venčanih tovaršic. Lepo je bilo procesijo gledati, ki se je pomikala med goricami, kjer vinska trta zeleni, zraven pa sadno drevje polno cvetja kraj lepo kinča. Z visokega hriba nad kapelico je pa mogočni grom topičev slovesnost na daleč okoli naznanjal, od procesije se je pa čez hrib in plan razlegal glas pobožne molitve in milega petja.

Ko tako do kapelice dospemo, postavile so se podobe na njih mesto in se je kapelica blagoslovila. Nato so č. g. provizor nekaj besed spregovorili, katere so nam globoko v srce segale, da skoraj ni bilo suhega očesa videti. Naj bode vse to v čast presvete družine in v zveličanje naših duš, pridnemu posestniku pa njegov trud obilno poplačaj ljubi Bog!

Nove orglje v Središču.

Na belo nedeljo je bila v tukajšnji podružnici lepa svečanost; blagoslovile so se namreč nove orglje, ki sta jih izgotovila gg. Korošak in Brandl, orgljarja v Mariboru po najnovejšem pnevmatičnem sestavu. Mali cerkvi primerne orglje s petimi spremeni stanejo do 700 fl. 500 fl. je sporočil pokojni narodnjak Tomaž Sejnkovič, ostanek pa so priložili njegovi dediči. Pridigal je o tej priložnosti č. g. M. Š., upokojeni med svojimi sotržani bivajoči župnik. V svojem krasnem govoru je razložil pomen godbe v obče, a za cerkev posebej, ter se je spomnil hvaležno tudi pokojnega darovnika. Pristréna mu hvala! Pela se je Zanglova latinska maša za mešani zbor s spremljanjem novih orgelj. Spremljal je g. učitelj A. K., znani slovenski pisatelj in zet pokojnega T. Senjkoviča. Pelo se je res krasno. Peli so gospodje domači učitelji in učiteljice in neki gospodje učitelji iz okolice, katerim smo tudi hvalo dolžni, a posebe moramo biti zahvalni zbok prekrasnih glasov po Slovenskem znanima gospodičinama M. in A. St., ki sta bili prišli od daleč, da povelečata to slavnost s prekrasnim petjem. Po končani božji službi je bil obed pri gospej udovi M. Senjkovič.

Gospodarske stvari.

Zavrtač.

Okoli sadnih dreves opazujemo na tleh večkrat kupčke rumenega drobirja, kakor nekega žaganja, in ako si potem deblo bolj na tanko ogledamo, najdemo kmalu tudi luknjo — časi tudi več — iz katere prihaja to žaganje. Ako stvar še dalje preiskujemo, naletimo na golega »črva« poltne barve, ki vrta po deblu in razjeda les. Ono drobirje, katero nam je ovadilo črva, je njegovo